

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus V. Quando advertentia requiratur ad peccatum morosæ
delectationis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

liberos procreatos, adeptam hereditatem, &c. quia sub tali circumstantia & conditione objectum non habet specialem deformitatem, nec est per se excitativum motus libidinosi. Quo modo etiam delectari de pollutione habita, præcisè ad bonum aliquem effectum, v. g. ob sanitatem, sedationem tentationis, &c. non esse peccatum, docent communiter DD.

18. Colliges septimò. Conjuges mortaliter peccare, cum in actu conjugali sibi imaginantur aliam personam, quia tunc delectationi morali applicant objectum mortaliter malum. Sed peccabuntne etiam, si in absentia comparis se oblectent de copula maritali? si subit periculum

pollutionis, mortaliter peccare, certum est: si non subit, probabile est, non peccare mortaliter, quia status matrimonii sicuti excusat à gravi peccato tactus inhonestos inter conjuges, ad copulam expressà intentione non relatos, ita etiam motus concupiscentiæ, quamvis ad copulam non proximè ordinatos, excusare videntur, eò quòd utrique suà naturà ordinantur ad copulam conjugibus licitam. Ita Sylvius hic quæsit, 3. concl. 3. cum pluribus à se citatis. Quamvis etiam opposita sententia Sylvestri & Navari sit probabilis; quia non satis liquet, quòd matrimonium delectationes carnales, quæ actum matrimonium nec comitantur, nec ad illum disponunt, excuset à mortali.

ARTICULUS V.

Quanta advertentia requiratur ad peccatum morosæ delectationis?

SUMMARI A.

1. Divisa advertentia in plenam & semiplenam:
2. In habitualem, actualem, virtuales, interpretativam.
3. Habitualis advertentia non sufficit ad peccandum.
4. Sufficit autem virtualis,
5. Et interpretativa.
6. Objectiones
7. Solvuntur.

§. I.

Prænotanda ad statum questionis.

1. Notandum primò. Advertentiam rationis dividi in plenam, & semiplenam. Semiplena & imperfecta est, per quam malitia actus & objecti tantum imperfectè apprehenditur, & apprehendi potest, prout contingit in semisopitis, vel aliqua vehementi passione, aut occupatione distractis. Plena advertentia est, cum quis malitiam, vel periculum peccati perfectè videt, aut proximè videre potest. Cæterum ad discernendum quandonam sit plena, vel semiplena advertentia, ex sequentibus signis cognosci poterit. Primò, si quis malam suggestionem peccati facile posset in opus deducere, & tamen pro viribus resistit, ne Dominum DEUM graviter offendat, signum est, ipsum suggestioni plenè non consensisse. Secundò. Si quis cogitans insurgentes motus adversari legi divinæ, mox illos averfatur, atque ad DEUM confugit, pariter signum est, quòd tempore antecedenti, quo pravam tentationem sentit, defectu plenæ advertentiæ eidem non dedit plenum consensum. Tertiò. In dubio, num quis fuerit plenè sibi compos, cum habuit inordinatam delectationem, si sit timorata conscientia, & à gravioribus peccatis ex DEI timore ut plurimum abstinere soleat, potest pro se præsumere: nemo enim præsumitur malus, donec probetur. Contrarium erit dicendum, si passim pravas delectationes amplectatur: præsumptio enim formari solet ex communiter contingentibus.

2. Notandum secundò. Rationis advertentiam rursus dividi in habitualem, actualem, virtuales, & interpretativam. Habitualis est ipsa poten-

tia & facultas, quam habemus ad cognoscendum malitiam. Actualis est expressa applicatio cognitionis ad malitiam actus. Virtualis proprie est, quæ actu præcessit, nunc autem remanet in aliquo suo effectu. Interpretativa est, cum qui proximè potuit, ac debuit advertere ad malitiam actus, per negligentiam tamen propriam voluntate causatam, actu ad illam non advertit. In qua advertentia interpretativa semper præcedit aliqua saltem suspicio & dubietas de malitiâ actus. Quæritur ergo, quanam advertentia ex prædictis requiratur, aut sufficiat ad peccatum morosæ delectationis?

§. II.

Resolutio questionis.

CONCLUSIO. Quamvis ad morosæ delectationis peccatum sola advertentia habitualis non sufficiat, (2.) tamen sufficit etiam virtualis (3.) vel interpretativa. Ita communis.

Primæ partis, quæ est contra Wendrochium & alios Jansenistas, negantes quòd ad peccatum semper requiratur aliqua advertentia peccati, ratio est primò: Ubi non est cognitio, non est voluntarium: ergo si nulla sit advertentia & cognitio malitiæ, illa non potest esse voluntaria: ubi non est voluntarium, non est peccatum: ergo.

Secundò. Nemo peccat contra legem, nisi legitime promulgatam: sed absque aliqua naturali & intimatione intellectus practici lex divina, sive naturalis, sive humana non est legitime promulgata, neque advertentia habitualis ejusmodi promulgatio & notitia: ergo nisi præcedat aliqua notitia & iudicium rationis practici, peccari non potest, & consequenter neque dabitur peccatum morosæ delectationis.

Tertiò. Si non requireretur aliqua notitia peccati, invincibilis ignorantia non causeret voluntarium simpliciter, neque excusaret à peccato: sed hoc est contra communem Catholicorum expositionem in priori Tract. ergo. Cum igitur nihil sit volitum, quin præcognitum, ut malitia delectationis sit voluntaria, & imputabilis, debet supponi aliquo modo præcognita.

4. Ratio secundæ partis est : quia voluntarium, quod sufficit ad actum humanum, etiam sufficit ad peccatum ; sed ad actum humanum sufficit voluntarium causatum per virtutalem advertentiam, nec requiritur semper actualis advertentia ; nam qui longiori temporis morâ continuat aliquod peccatum, etiam continuo peccat, quamvis initio tantum ad illius peccati malitiam advertit ; cum saepe in ipso flagranti crimine advertentia malitiæ per passionis vehementiam absorbeatur.

5. Ratio tertiæ quoque partis est : Voluntarium interpretativum sufficit ad peccandum ; quia in moralibus interpretativum æquivallet formali : sed advertentia interpretativa sufficit ad voluntarium interpretativum : ergo. Min. probatur. Qui voluntariè negligit ponere media ad consequendum aliquem finem necessaria, prudenter censetur nolle ponere ipsum finem, ac proinde neglectus finis fit ipsi interpretativè voluntarius : sed is dicitur habere interpretativam advertentiam ad malitiam morosæ delectationis, qui habet voluntariam negligentiam in investiganda malitia ipsius, quæ tamen investigatio & cognitio debuisset & potuisset ipsum retrahere à consensu ; ergo etiam delectatio ex tali neglectu consecuta imputatur ipsi, & censetur interpretativè voluntaria.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

6. Dices primò. Multi peccant absque ullo remorsu conscientiæ, de quibus dicitur Job 15.

quod bibant sicut aquam iniquitatem : ergo ad peccandum non semper concurrat advertentia rationis, ista quippe pertineret ad iudicium conscientiæ. Imò quantò peccatores sunt magis habituati, & demersi in profundo peccatorum, tantò minùs cogitant de malitia peccati, ut experientia docet. Unde Sorbona, teste Wendrochio, hanc propositionem Baunii falsitatis damnavit Anno 1641. *Nunquam peccatur, nisi præviâ peccati cognitione animus illustretur.* Secundò persecutores Apostolorum exilimabant se obsequium præstare DEO : ergo non habebant notitiam & advertentiam malitiæ : ac tertio multa committuntur peccata ex ignorantia, h. e. defectu debitæ advertentia : ergo in iis non adest advertentia peccati.

7. Respondeo. Quamvis multi peccent sine remorsu conscientiæ, in quantum remorsus peccati significat anxietatem & pavorem quandam ex reprehensione gloriæ relicti ; non tamen sine remorsu, in quantum iste significat dictamen internum, quo ostenditur aliquid contrarium legi divinæ, quod saltem inchoativè reperitur in quovis peccatore, quantumvis habituato. Quæ admonitio conscientiæ præcessit etiam in persecutoribus Apostolorum, & præcedit in peccantibus ex ignorantia : hi enim licet non semper proximè, saltem tamen remotè interno stimulo urgentur ad veritatem meliùs inquirendam ; in quo sensu intelligenda est censura Sorbonæ, aliàs non magnopere curanda. Ex quo patet solutio ad 2. & 3.

ARTICULUS VI.

An peccet mortaliter, qui negativè se habet ad insurgentes carnis tentationes?

SUMMARI A.

§. I.

Certiora præmittantur.

1. Exponitur status questionis.
2. Alia resistentia efficax, alia inefficax.
3. Variæ causæ ex quibus potest omitti resistentia.
4. In periculo consensûs requiritur efficax resistentia.
5. Omissio resistentiæ ex complacentia semper culpabilis.
6. Absque periculo consensûs non est obligatio ponendi impedimenta difficilia, & extraordinaria.
7. Ex causa rationabili possunt permitti motus impuri sine periculo consensûs.
8. Est peccatum mortale omittere omnem etiam simplicem displicentiam pravorum motuum.
9. Ratio 1. ex proximo periculo consensûs.
10. Ratio 2. ex voluntario interpretativo.
11. Probabilius etiam simplex displicentia non excusat à gravi peccato.
12. Ratio ex interpretativo consensu.
13. Ostenditur probabilitas sententiæ contrariæ.
14. Eius responsio ad fundamenta prioris sententiæ.
15. Quid prior sententia respondeat ad fundamenta posterioris.
16. Motus inordinati durantes contra resistentiam efficacem nec permissivè sunt voluntarii.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

7. S Tatus questionis est, an si homo advertat carnales motus, vel sponte, vel ex objecti obsceni cogitatione aut imaginatione excitatos, teneatur positivè resistere ; an verò sufficiat ad exculationem à consensu & mortali peccato morosæ delectationis, ut non quidem positivè approbet illos motus, sed neque positivè improbet, aut efficaciter impedire conetur ? Ubi

Notandum primò. Resistentiam aliam esse efficacem, aliam inefficacem. Efficax est, per quam applicantur media ad ejusmodi tentationes reprimentas idonea. Inefficax est sola interna displicentia, & averlatio voluntatis. Cæterum media alia sunt ordinaria, ut est oratio & animi ac phantasiæ applicatio ad alia cogitanda ; alia extraordinaria & difficilia, ut flagra, cilicia, jejunia.

Notandum secundò. Voluntariam resistentiæ omissionem intelligi posse vel omnis tam efficacis, quàm inefficacis, vel solum efficacis resistentiæ. Eamque rursus ex diversis motivis oriri posse, vel propter simplicem complacentiam in illis motibus ; vel quia per experientiam prudenter aliquis timet, ne ex conatu resistendi incidat

E e a

in ma